

Swikombo Swa Mikandziyiso Leyi Nga Eka Xibukwana Xa Nhlengeletano Ya Mahanyelo Ni Ntirho Wa Hina Wo Chumayela

JULY 3-9

**LESWI HI SWI DYONDZAKA EBIBELENI |
EZRA 4-6**

“Mi Nga Kavanyeti Ntirho”

w22.03 18 ¶13

Xana Wa Swi Vona Leswi Zakariya A Swi Voneke?

¹³ Ntirho wo pfuxeta tempele a wu yirisiwile. Vananuna lava a va rhangela ku nga Muprista Lonkulu Yexuwa (kumbe Yoxuwa) na Ndhunkulu Zerubabele va “[sungule] ku pfuxa yindlu ya Xikwembu.” (Ezra 5:1, 2) Kumbexana eka Vayuda van’wana xiboho lexi a xi fana ni ku tlhontlha tinyoxi. Ntirho wo aka tempele a wuta va wu lo tlangandla eka valala va vona, lava a va ta endla xin’wana ni xin’wana leswaku va pfuxa hoyihoyi. Vavanuna lava a va rhangela ku nga Zerubabele na Yoxuwa a va lava ku tiyiseksiwa leswaku Yehovha u na vona. Va tiyisekisiwe njhani?

w06 1/15 17 ¶4

Rito Ra Yehovha Ra Hanya

Hi lembe leri tlhandlamaka Vaisrayele va veke masungulo ya yindlu ya Yehovha. Valala a va tshama va ri karhi va kavanyeta ntirho wo pfuxeta naswona eku heteleleni va endle leswaku hosi yi humesa xileriso xa leswaku ntirho wu yimisiwa. Muprofeta Hagayi na muprofeta Zakariya va khutaze vanhu leswaku va tlhela va sungula ku aka tempele hambiloko va yirisiwile. Valala va vona a va va karhatanga hi ku chava ku lwisana ni xileriso lexi nga hundzuriwiki xa le Peresiya lexi xi tshameke xi humesiwa hi Korexe. Loko ku endliwa nkambisiso ku kumiwe xileriso xa Korexe “malunghana ni yindlu ya Xikwembu eYerusalem.”

(Ezra 6:3) Ntirho wu fambe kahle wu kala wu hetiwa.

w22.03 15 ¶7

Xana Wa Swi Vona Leswi Zakariya A Swi Voneke?

⁷ Ku ve ni ku cinca ko karhi loku pfunekvaaki va tempele. Hi kwihi? Hi 520 B.C.E., Dariyosi wo Sungula u fume Peresiya kutani hi lembe ra vumbirhi ra ku fuma kakwe u tshubule leswaku ku yirisiwa ka ku akiwa ka tempele a ku nga ri enawini. Dariyosi u va nyike mpfumelelo wa leswaku va hetisa ntirho wo aka. (Ezra 6:1-3) Xiboho lexi xi hlamarise vanhu hinkwavo naswona a swi nga helelanga kwalaho. Hosi yi lerise vaakelani leswaku va nga kavanyeti ntirho wo aka naswona a va fanele va humesa mali leswaku va seketela ntirho lowu! (Ezra 6:7-12) Hikwalaho ka sweswo Vayuda va kote ku heta ku aka tempele endzhaku ka malembe ya mune, hi 515 B.C.E.—Ezra 6:15.

w22.03 19 ¶16

Xana Wa Swi Vona Leswi Zakariya A Swi Voneke?

¹⁶ Ndlela yin’wana leyi Yehovha a hi kongomisaka hayona i ku tirhisa “nandza wo tshembeka ni wo tlhariha.” (Mat. 24:45) Mikarhi yin’wana nandza a nga hi nyika nkongomiso lowu hi nga wu twisisiki kahle. Hi xikombiso, mikarhi yin’wana hi nga ha byeriwa leswaku hi tshama hi vambe ngoma leswaku hi ta pona mhangu ya ntumbuluko leyi hi vonaka onge a yi nge endleki emugangeni wa ka hina. Kumbexana hi nga ha vona onge nandza wa hundzeleta hi nkarhi wa ntungu. Hi fanele hi endla yini loko hi nyikiwa nkongomiso lowu hi vonaka onge a wu twali? Hi nga ehleketta hi ndlela leyi Vaisrayele va vuyeriweke ha yona loko va yingisa nkongomiso wa Yoxuwa

JULY 10-16

na Zerubabele. Hi nga ha tlhela hi ehlekisisa hi swikombiso swin'wana leswi hi dyondzeke ha swona eBibeleni. Mikarhi yin'wana vanhu va Xikwembu va nyikiwe nkongomiso lowu a wu vonaka wu nga twali kambe wu poniseke vutomi bya bona.—Vaav. 7:7; 8:10.

Endla Ndzavisiso

w93 6/15 32 ¶3-5

Xana U Nga Yi Tshemba Bibebe?

Mali ley i endliwe le Tarso, muti lowu nge xiphen'wini xa le n'walungwini wa ndhawu leyisweswi ku nga Turkey. Mali ley i endliwe hinkarhi wa ku lawula ka mufumi wa Peresiya, Mazaeus eka lembe xidzana ra vumune B.C.E. Yi vula leswaku yena i mufumi wa xifundzha lexinge "Ntsungeni wa Nambu," ku nga Nambu wa Yufrata.

Kambe ha yini xivulwa xexo xi tsakisa? Hikuva u ta kuma nhlamuselo leyi fanaka eBibeleni ya wena. Ezra 5:6-6:13 yi komba ku yelana exikarhi ka hosi ya Peresiya, Dariyosi ni mufumi la vitaniwaka Tatenayi. A ku vulavurisaniwa hi ku pfuxiwa ka tempele ya le Yerusalem hi Vayuda. Ezra a a ri mutsari la nga ni vutshila wa Nawu wa Xikwembu, naswona wena a wu ta langute-la leswaku leswi a swi tsaleke swi vonaka ni ku kongoma. Eka Ezra 5:6 na 6:13 u ta vona leswaku u vitane Tatenayi a ku i "hos i ya hase ka nambu."

Ezra u tsale sweswo kwalomu ka 460 B.C.E., malembe ya kwalomu ka 100 mali ley i nga si endliwa. Oho, ku ni vanhu van'wana lava va nga ha ehleketa ka leswaku nhlamuselo ya mufumi wa khale i mhaka yitsongo. Kambe loko u tshemba vatsari va Bibebe hambi ku ri eka timhaka to tano letitsongo, xana sweswo a swi fanelanga swi engetela ntshembo wa wena ni le ka swin'wana leswi va swi tsaleke?

LESWI HI SWI DYONDZAKA EBIBELENI | EZRA 7-8

"Mahanyelo Ya Ezra Ma Yise Ku Dzuneka Eka Yehovha"

w00 10/1 14 ¶8

Ku Dyondza—Ka Vuyerisa Naswona Ka Tsakisa

⁸ Ina, ku rhandza ka hina Rito ra Yehovha ku fanele ku huma embilwini ya hina, ku nga xihlovo xa mintlhaveko. Hi fanele hi tsakela ku anakanyisisa hi tindzimana to karhi leti ha ha ku ti hlayaka. Hi fanele hi anakanyisisa hi mianakanayo ley i enteke ya moyo, hi dzika eka yona. Leswi swi lava ku anakanyisisa u miyerile ni xikhongelo. Ku fana na Ezra, hi fanele hi lunghisa timbilu ta hina loko hi ta hlaya ni ku dyondza Rito ra Xikwembu. Malunghana na yena ku tsariwe leswi: "Ezra a a lunghiselele mbilu yakwe leswaku yi kambisia nawu wa Yehovha ni ku wu endla ni ku dyondzisa xileriso ni vululami elsrayele." (Ezra 7:10) Xiya swikongomelo swinharhu swa ku lunghiselela ka Ezra mbilu ya yena: leswaku a dyondza, a swi tirhisa evuton'wini bya yena ni ku dyondzisa. Hi fanele hi tekelela xikombiso xa yena.

si 75 ¶5

Buku Ya Bibebe Ya Vu-13—1 Tikronika

⁵ Ku hava loyi a a faneleka ku antswa ku tlula Ezra leswaku a hlengeleta matimu lama ma tshembekaka ni lama pakansaka. "Hikuva Ezra a ve kile mbilu ya yena eku lava milawu ya Yehova, ni ku tirha ha yona, ni ku dyondzisa Vaisrayele emilawu, ni ku lerisa." (Ezra 7:10) Yehova u n'wi pfunile hi moyo lowo kwetsima. Mufumi wa misava wa Peresi u xiye vutlhari bya Xikwembu eka Ezra ivi a n'wi nyika matimba lamakulu yo fuma tiko emugangeni lowu nga ehansi ka nawu wa Yuda. (Ezra 7:12-26) Loko xisweswo a hlomisiwe hi matimba ya Xi-

kwembu ni ya mufumi, Ezra a a ta hlengeleta mhaka ya yena eka matsalwa lamanene lama kumekaka.

it-1-E 1158 ¶4

Ku Titsongahata

Ku Nyika Nkongomiso Lowu Faneleke. Xikwembu xi kongomisa lava titsongahata. Ezra a a ri ni vutihlamuleri byo tika byo rhangela vavanuna vo tlula 1 500 ku nga hlayiwi vaprista, Vanethinimi, vavasati ni vana. Ku engetela kwalaho, a va rhwale nsuku ni silivhere yo tala leswaku va ya khavisa tempele eYerusalem. A va lava ku sirheleriwa eka riendzo ra vona, kambe Ezra a a nga lavi ku kombela masocha ya hosi ya le Peresiya leswaku ma va heleketa hikuva sweswo a swi ta komba leswaku u titshege hi matimba ya vanhu. Ku ri na sweswo a a byeles hosi a ku: "Voko ra Xikwembu ri na hinkwavo lava xi lavaka leswaku xi va endlela leswinene." Kutani u tivise vanhu leswaku va titsona swakudya leswaku va ta titsongahata eka Yehovha. Va endle xikombelo eka Xikwembu, xi va yingisile ni ku va sirhelela eka valala ni swi gevenga, hikwalaho ka sweswo, va fike va hlayisekile. (Ezr 8:1-14, 21-32) Loko muprefeta Daniyele a ri evuhlongeni eBabilona, Xikwembu xi rhumele ntsumi eka yena exivonweni hikuva Daniyele a a titsongahata eka Xikwembu nasswona a a lava nkongomiso ni ku twisia eka xona.—Dn 10:12.

Endla Ndzavisiso

w06 1/15 19 ¶9

Tinhla-nkulu Ta Buku Ya Ezra

7:28–8:20—Ha yini Vayuda vo tala lava a va ri eBabilona a va kanakana ku ya eYerusalem na Ezra? Hambileswi se a ku hundze malembe yo tlula 60 ntlawa wa Vayuda lava fambeke na Ezra wu tlhelela ka rikwavo, eYerusalem a ku lo akiwa lahaya ni lahaya. Ku tlhelela eYerusalem

a swi ta vula ku ya sungula vutomi lebyintshwa ehansi ka swiyimo leswi tikaka ni leswi nga ni khombo. Xiyimo xa le Yerusalem hi nkarhi wolowo a xi nga tikombi xi ta endla Vayuda va va ni swilo leswi vonakaka kasi swi nga ha endleka a va yime kahle eBabilona. Xin'wana lexi nga fanelangiki xi rivariwa i makhombo ya le ndleleni. Vanhu lava vuyaka evuhlongeni a va fanele va va ni ripfumelo leri tiyeke eka Yehovha, va hisekela vugandzeri bya ntiyiso va tlhela va va ni xivindzi xo tlhelela eka rikwavo. Hambi ku ri Ezra u tiseketele hi voko ra Yehovha. Hi ku khutaziwa hi Ezra, mindyangu ya 1 500—kumbexana vanhu va 6 000—yi n'wi yingisile. Endzhaku ka loko Ezra a teke magoza lama engetelekeke, Valevhi va 38 ni Vanethinimi va 220 va fambe na yena.

JULY 17-23

LESWI HI SWI DYONDZAKA EBIBELENI | EZRA 9-10

"Vuyelo Byo Vava Bya Ku Nga Yingisi"

w06 1/15 20 ¶1

Tinhla-nkulu Ta Buku Ya Ezra

9:1, 2—Xana a swi ri ni khombo lerikulu ku fikela kwihi ku tekana ni vanhu va matiko man'wana? Tiko leri vuyeteriweke a ri fanele ri langutela vugandzeri bya Yehovha ku kondza ku fika Mesiya. Ku tekana ni vanhu va matiko man'wana a ku ri nxungeto wa xiviri eka vugandzeri bya ntiyiso. Leswi van'wana se a va tekana ni vanhu lava gandzelaka swifaniso, a swi ta endleka leswaku tiko hinkwaro ri hetelela ri tekelele swilo leswi endliwaka hi matiko wolawo ya vahedeni. Vugandzeri bya ntiyiso a byi ta va byi nyamalarile emisaveni. Kutani, Mesiya a a ta humelela erixakeni rihi? A swi hlamarisi leswi Ezra a a tsemeke nhlana loko a vona leswi humeleleke!

w09 10/1 10 ¶6

I Yini Leswi Yehovha A Swi Kombelaka Eka Hina?

Ku yingisa hi ku tirhandzela swi nga hi tisela mikateko. Muxe u tsale a ku: "Hlayisa . . . milawu . . . leyi ndzi ku lerisaka yona namuntlha, leswaku swi ku fambela kahle." (Ndzimana 13) Milawu hinkwayo ya Yehovha, ku nga swilo hinkwaswo leswi a hi kombelaka swona, swi ta vuyerisa hina. I yini lexi nga hi tiyisekisaka leswaku swo-swo swi ta hi vuyerisa? Bibele yi ri: "Xikwembu i rirhandzu." (1 Yohane 4:8) Ku engetela kwalaho, xi hi nyike milawu yo tano, leyi vuyerisaka hina. (Esaya 48:17) Loko hi endla hinkwaswo leswi Yehovha a hi kombelaka swona, swi ta endla leswaku hi nga karhateki ngopfu sweswi swi tlhela swi hi tisela mikateko ya hilaha ku nga heriki loko ku fuma Mfumo wakwe.

Endla Ndzavisiso

w06 1/15 20 ¶2

Tinhla-nkulu Ta Buku Ya Ezra

10:3, 44—Ha yini vana va fambisiwe ni vama-na wa vona? Loko vana a va lo sala, a swi ta olova swinene leswaku vamanana lava hlongoriweke va vuya hikwalaho ka vona. Ku tlula kwalaho, vana lavatsongo va lava ku khathale-riwa hi vamana wa vona.

JULY 24-30

LESWI HI SWI DYONDZAKA EBIBELENI | NEHEMIYA 1-2

"Ndzi Namba Ndzi Khongela"

w08 2/15 3 ¶5

Rhangisa Yehovha Nkarhi Hinkwawo

⁵ Minkarhi yin'wana hi nga ha boheka ku khongela hi xihatla hi kombela mpfuno wa Xikwembu. Siku rin'wana Hosi Atazekiseki wa le Peresiya u xiye leswaku nandza wakwe Nehemi-

ya loyi a a ri mucheri wa vhinyo a a ri ni gome. Hosi yi n'wi vutisile yi ku: "Xana i yini lexi u lavaka ku xi sirhelela? Xikan'we-kan'we [Nehemiya a] khongela Xikwembu xa matilo." Nehemiya a a nga ta lehisa xikhongelo xakwe xa le mbilwini. Kambe, Xikwembu xi xi hlamurile, hikuva hosi yi pfune Nehemiya leswaku a pfuxeta marhangu ya le Yerusalem. (*Hlaya Nehemiya 2:1-8.*) Xikhongelo xo koma na xona xa twiwa.

be 177 ¶4

Ku Nyikela Nkulomo Leyi Nga Hlayiwiki

Loko u tshuka u lerisiwa leswaku u hlamusela ta vupfumeri bya wena u nga swi rindzelanga, i yini lexi nga ta ku pfuna leswaku nhlamuselo ya wena yi humelela? Endla leswi endliweke hi Nehemiya, loyi a khongeleke hi mbilu emahlweni ko hlamula xivutiso lexi a vutisiweke xona hi Hosi Atazekiseki. (Neh. 2:4) Endzhaku, hatlisa u xaxameta leswi u nga ta swi vula, emiana-kanyweni ya wena. Magoza ya nkoka lawa u nga ma tekaka ma nga xaxametiwa hi ndlela leyi: (1) Hlawula yinhla yin'we kumbe timbirhi leti faneleke ti nghena eka nhlamuselo ya wena (u nga hlawula ku tirhisa tinhla leti kumekaka ebukwini leyi nge *Ku Hlamulana Hi Matsalwa*). (2) Hlawula matsalwa lawa u nga ta ma tirhisa leswaku u seketela tinhla ta kona. (3) Hlela ndlela leyi u nga ta sungula nhlamuselo ya wena hi vutlhari ha yona, leswaku loyi a ku vutiseke xivutiso a tsakela ku yingisela. Kutani sungula ku vulavula.

Endla Ndzavisiso

w13 11/15 6 ¶12-13

"Mi Xalamuka eSwikhongelweni"

¹² Anakanya hi Nehemiya loyi a a ri mucheri wa vhinyo wa Hosi Atazekiseki wa le Peresiya, hi lembe-xidzana ra vuntlhanu B.C.E. Nehemiya i xikombiso lexinene xa munhu loyi a khongeleke hi mbilu hinkwayo. U "[ye] emahlweni [a] tisponsa swakudya ni ku khongela emahlweni ka

Xikwembu” ku ringana masiku yo tala malunghana ni xiymo xo tika lexi Vayuda a va ri eka xona eYerusalem. (Neh. 1:4) Loko Atazekiseki a n’wi vutise leswaku ha yini xikandza xakwe xi tsanile, ‘xikan’we-kan’we Nehemiya u khongele Xikwembu xa matilo.’ (Neh. 2:2-4) Vuyelo byi ve byih? Yehovha u hlamule swikhongelo swakwe a tlhela a kongomisa timhaka hi ndlela leyi vu-yeriseke vanhu va Yena. (Neh. 2:5, 6) Mhaka leyi yi fanele yi tiyise ripfumelo ra Nehemiya!

¹³ Ku khongela nkarhi na nkarhi hilaha Nehemiya a endleke hakona, swi hi pfuna leswaku hi tshama hi ri ni ripfumelo leri tiyeke. Sathana u ni tihanyi naswona u tala ku hi hlasela loko hi tsanile. Hi xikombiso, loko hi vabya kumbe hi ri ni ntshikilelo wa mianakanyo hi nga ha sungula ku vona onge Xikwembu a xi wu teki wu ri wa nkoka nkarhi lowu hi wu tirhaka ensi-n’wini n’hweti na n’hweti. Van’wana va hina hi nga ha va hi ri ni swilo leswi hi tshikilelaka emianakanyweni, kumbexana hikwalaho ka swilo leswi tshameke swi hi humelela evuton’wini. Sathana u lava hi anakanya leswaku a hi pfuni nchumu. Hakanyingi u tirhisa mianakanyo yoleyo yo biha leswaku a tsanisa ripfumelo ra hina. Kambe loko hi “xalamuka eswikhongelweni” ripfumelo ra hina ri ta tshama ri tiyile. Hakunene, ‘xitlhangu lexikulu xa ripfumelo xi ta endla leswaku hi kota ku timela miseve hinkwayo leyi pfurhaka ya lowo homboloka.’—Efe. 6:16.

JULY 31-AUGUST 6

LESWI HI SWI DYONDZAKA EBIBELENI | NEHEMIYA 3-4

“Xana A Wu Ku Faneli Ntirho Wa Mavoko?”

w06 2/1 10 ¶1

Tinhla-nkulu Ta Buku Ya Nehemiya

3:5, 27. A hi fanelanga hi teka ntirho wa mavoko lowu endleriwaka ku yisa vugandzeri bya ntiyiso emahlweni tanahi lowu hi chichaka

xiyimo, ku fana ni “lavakulu” va le Tekowa. Ematshan’weni ya sweswo, hi nga tekelela vanhu va le Tekowa va xiymo xa le hansi lava tirheke hi ku tirhandzela.

w19.10 23 ¶11

Yehovha A Nga Ku Endla Xin’wana Ni Xin’wana Lexi A Xi Lavaka Hi Ndlela Yihi?

¹¹ Vana va Xalumu va vanhwanyana, i van’wana va lava Yehovha a va tirhiseke ku pfuxeta marhangu ya Yerusalem. (Neh. 2:20; 3:12) Hambileswi tata wa vona a ri hosana, vana va Xalumu va vanhwanyana a va tiyimiserile ku endla ntirho wolowo lowu a wu ri ni khombo na-swona a wu tika. (Neh. 4:15-18) A va hambanile swinene ni vavanuna va le Tekowa lava nga ti ti-sangiki “tinhamu ta vona leswaku ti tirhela vini va vona.” (Neh. 3:5) Ehleketa hi ndlela leyi vana va Xalumu va vanhwanyana a va tsake ha yona loko ntirho hinkwawo wo aka wu hela hi masiku ya 52 ntsena! (Neh. 6:15) Ninamuntlha, vamakwerhu vaxisati va tsaka swinene hileswi va hoxaka xandla eka mitirho yo kwetsima, leyi katsaka ku aka ni ku khathalela miako leyi hi gandzelaka Yehovha eka yona. Vuswikoti, ku ti-yimisela ni ku tshembeka ka vona swi endla leswaku ntirho lowu wu famba khwatsi.

w04 8/1 18 ¶16

Ku Hlakulela Langutelo Leri Kreste A A Ri Na Rona Hi Ku Va Lonkulu

¹⁶ Vakreste hinkwawo, lavatsongo ni lavakulu, va fanele ku hlakulela ku va ni langutelo leri Kreste a a ri na rona hi ku va lonkulu. Evandlheni ku ni mintirho yo hambana-hambana leyi faneleke yi endliwa. U nga hlundzuki loko u komberiwa leswaku u endla swilo leswi vonakaka swi nga nyawuli. (1 Samuwele 25:41; 2 Tihosi 3:11) Vatswari, xana ma va khutaza vana va n’wina swin’we ni vana van’wana va kondlo-a-ndzi-dyi leswaku va swi tsakela ku endla xiavelo xin’wana ni xin’wana lexi va nyikiwaka xona, ku nga ha va eHolweni ya Mfumo, enhlengeletanweni

kumbe entsombanweni? Xana va mi vona mi endla swintirhwana leswi nga nyawuriki? Makwerhu un'wana loyi sweswi a tirhaka eyindlu-nkulu ya Timbhoni ta Yehovha, u xi tsundzuka kahle xikombiso xa vatswari va yena. U te: "Ndlela leyia va wu teka ha yona ntirho wo basisa Holo ya Mfumo kumbe ndhawu ya ntsombano yi ndzi kombise leswaku a va wu teka wu ri wa nkoka. Hakanyingi a va tala ku tirha mintirho leyiyu yerisaka vandlha kumbe vamakwerhu, ku nga khathariseki leswaku mintirho ya kona ya nyawula kumbe e-e. Langutelo leri ri ndzi pfunile leswaku ndzi xi amukela hi mbilu hinkwayo xiavelo xin'wana ni xin'wana laha Bethele."

Endla Ndzavisiso

w06 2/1 9 ¶1

Tinhla-nkulu Ta Buku Ya Nehemiya

4:17, 18—Xana munhu a nga wu endla njhani ntirho wo aka hi voko rin'we? Eka lava rhwala ka mindzhwalo sweswo a swi nga ta va xiphiqo. Loko va rhwale ndzhwalo kumbe va wu pakatse emakatleni, a va kota ku wu khoma hi voko rin'we ivi 'hi voko lerin'wana va khoma nseve.' Vaaki lava a va tirha hi mavoko hamambirhi "a va lunghekile, un'wana ni un'wana hi banga esengeni rakwe, loko va ri karhi va aka." A va lunghekele ku lwa loko vo tshuka va hlaseriwe hi nala.

AUGUST 7-13

LESWI HI SWI DYONDZAKA EBIBELENI | NEHEMIYA 5-7

"Nehemiya A A Lava Ku Tirha Ku Nga Ri Ku Tirheriwa"

w02 11/1 27 ¶3

Vaseketeri Va Vugandzeri Bya Ntiyiso Va Le Nkarhini Lowu Hundzeke Ni Va Namuntha

Nehemiya a nga nyikelanga hi nkarhi wa yena ni hi vutshila bya yena byo hlela swilo ntsena.

U tlhele a tirhisa swilo swa yena leswi vonaka ka leswaku a seketela vugandzeri bya ntiyiso. U tirhise mali ya yena leswaku a kutsula vama-kwavo va Vayuda evuhlongeni. A a lomba vanhu mali handle ko lava ntswalo. A nga kalanga a 'tikisela' Vayuda hi ku lava ku hakeriwa hi nkani tanihi leswi a ri ndhuna-nkulu, ku nga nchumu lowu a a ri ni mfanelo yo wu lava. Ku ri na sweswo, a a pfule tinyangwa ta muti wa yena leswaku a phamela "vavanuna lava ringanaka 150, lava a va ta eka hina va huma eka matiko lava ma hi rhendzeleke." Siku na siku a lunghiselela "nkunzi yin'we, tinyimpfu ta tsevu leti hlawuriweke, ni ttinyenyana" a endlela vaendzi va yena. Ku engetela kwalaho, a a va nyika "vhinyo yo tala ya mixaka hinkwayo" kan'we emasikwini ya khume—hinkwaswo leswi a swi xava hi mali ya yena.—Nehemiya 5:8, 10, 14-18.

w16.09 6 ¶16

"Mavoko Ya Wena Ma Nga Tshuki Ma Lelemela"

16 Hi ku pfuniwa hi Yehovha, mavoko ya Nehemiya ni lava a ri na vona ma tiyisiwile leswaku va endla ntirho wo pfuxeta makumbi ya muti wa Yerusalem. Kutani va hete ntirho wolowo hi masiku ya 52 ntsena! (Neh. 2:18; 6:15, 16) Nehemiya a a ngo va mulanguteri wa ntirho ntsena. Na yena u wu endlile ntirho lowu wo pfuxeta. (Neh. 5:16) Hilaha ku fanaka, vakulu vo tala va tekelela Nehemiya hi ku pfuneta eka matsima yo aka kumbe va basisa ni ku khathalela Holo ya Mfumo. Loko vakulu va tirha ni vahuweleri ensin'wini ni ku endla maendzo ya urisi, va va va tiyisa mavoko ya lava tsaneke ni lava tshikilekeke.—**Hlaya Esaya 35:3, 4.**

w00 2/1 32

Xana Yehovha U ta Ku Tsundzuka Njhani?

Hakanyingi, Bibele yi kombisa leswaku eka Xikwembu, 'ku tsundzuka' swi vula ku teka goza lerinene. Hi xikombiso, endzhaku ka loko misava yi funengetiwe hi mati ya ndhambi ku

ringana masiku ya 150, "Xikwembu xi tsundzuka Nowa . . . , Xikwembu xi endla leswaku mheho yi hunga ehenhla ka misava, kutani mati ma sunghula ku hunguteka." (Genesa 8:1) Endzhaku ka malembe-xidzana, Samsoni, loyi a a xokoriwe mahlo ni ku bohiwa hi tinkelani hi Vafilisita, u khongerile a ku: "Yehovha, . . . ndzi kombela u ndzi tsundzuka, ndzi kombela u ndzi nyika matimba, kan'we ntsena." Yehovha u tsundzuke Samsoni hi ku n'wi nyika matimba lama tlulaka ya munhu leswaku a ta tirihihela eka valala va Xikwembu. (Vaavanyisi 16:28-30) Malunghana na Nehemiya, Yehovha u katekise matshala-tshala ya yena, naswona vugandzeri bya ntiiyiso byi vuyeteriwile eYerusalem.

Endla Ndzavisiso

w07 7/1 30 ¶15

"Hambeta U Hlula Swo Biha Hi Leswinene"

¹⁵ Xa vunharhu, valala va Nehemiya va tirhise muxengi, ku nga Muisrayele la vuriwaka Xemaya, leswaku a ringeta ku yenga Nehemiya a tlula Nawu wa Xikwembu. Xemaya u byelet Nehemiya a ku: "A hi hlangane endlwini ya Xikwembu xa ntiiyiso hi nkarhi lowu hi nga ta twanana ha wona, endzeni ka tempele, a hi pfa-le tinyangwa ta tempele; hikuva va tela ku ku dlaya." Xemaya u vule leswaku valala va Nehemiya a va lava ku n'wi dlaya kambe yena a nga n'wi ponisa hi ku n'wi tumbeta etempeleni. Hambiswiritano, Nehemiya a a nga ri muprista. Ku tumbela endlwini ya Xikwembu a ku ta va xidyo. Xana a a ta tlula Nawu wa Xikwembu leswaku a ponisa vutomi byakwe? Nehemiya u te: "Xana i mani munhu la fanaka na mina la nga nghenaka etempeleni kutani a hanya? A ndzi nge ngheni!" Ha yini Nehemiya a nga phasiwanga hi ntihamu lowu a a rhiyeriwe wona? Hikuva a a swi tiva leswaku hambileswi Xemaya a a ri Muisrayele-kulobye, "a ku nga ri Xikwembu lexi n'wi rhumeke." Phela, muprefeta wa

ntiyiso a a nga ta n'wi kucetela leswaku a tlula Nawu wa Xikwembu. Kutani Nehemiya u tlhele a ala ku hluriwa hi swifamona leswi swa timbilu to biha. Endzhakunyana ka sweswo u vikile a ku: "Hi ku famba ka nkarhi rirhangu ri hela hi siku ra vu-25 ra Elulu, hi masiku ya 52."—Nehemiya 6:10-15; Tinhlayo 1:51; 18:7.

AUGUST 14-20

LESWI HI SWI DYONDZAKA EBIBELENI | NEHEMIYA 8-9

"Ntsako Lowu Yehovha A Mi Nyikaka Wona I Khokholo Ra N'wina"

w13 10/15 21 ¶2

Leswi Hi Swi Dyondzaka Eka Xikhongelo Lexi Lunghiseleriweke Kahle

² Vayuda va hete ku pfuxa marhangu ya Yerusalem loko ku sale n'hweti leswaku ku va ni nhlengeletano leyi hlamuseriweke laha henhl. (Neh. 6:15) Vanhu va Xikwembu va hete ntirho lowu hi masiku ya 52 ntsena naswona endzhaku ka sweswo va hambete va khathala hi swilaveko swa vona swa moya. Kutani hi siku ro sungula ra n'hweti leyintshwa ya Tishri, va hlengeletani-le entsendzeleni leswaku va yingisela Ezra ku katsa ni Valevhi van'wana, loko va ri karhi va wu hlayela ehenhla Nawu wa Xikwembu va tlhela va wu hlamusela. (Xifaniso 1) Mindyangu hinkwayo ku katsa ni "hinkwavo lava nga kotaka ku yingisa," a va yima kunene kutani va yingisa "ku sukela hi vurhonga ku fikela ninhlikanhi." Mawaku xikombiso lexinene eka van'wana va hina lava namuntlha hi khomelaka minhlangano eTiholweni ta Mfumo to saseka! Kambe loko u ri eminhlanganweni yoleyo, xana minkarhi yin'wana mianakanyo ya wena ya tsendzeleka kutani u sungula ku anakanya hi swilo leswi nga riki swa nkoka? Loko swi ri tano, tlhela u kambissa xikombiso xa Vaisrayele volavo va khale lava yingiseriseke leswi va swi tweke va tlhela va

anakanyisisa ha swona lerova va sungula ku rila loko va xiya leswaku a va nga wu yingisi Nawu wa Xikwembu.—Neh. 8:1-9.

w07 7/15 22 ¶9-10

Xana U Ta ‘Hambeta U Famba Hi Moya’?

⁹ Ntsako i ku khana lokukulu. Yehovha i “Xikwembu lexi tsakeke.” (1 Timotiya 1:11; Pisalema 104:31) N’wana u tsakela ku endla ku rhandza ka Tata wa yena. (Pisalema 40:8; Vaheveru 10:7-9) Naswona “ntsako wa Yehovha i khokholo ra [hina].”—Nehemiya 8:10.

¹⁰ Ntsako lowu humaka eka Xikwembu wu hi tisela ku eneriseka lokukulu loko hi endla ku rhandza ka Xikwembu hambiloko hi ri emaxangwini, emahlomulweni kumbe eku xanisiweni. “Vutivi bya Xikwembu” byi hi tisela ntsako hakunene! (Swivuriso 2:1-5) Vuxaka bya hina lebyi tsakisaka ni Xikwembu byi sekeriwe eka vutivi lebyi kongomeke ni ku va ni ripfumelo eka xona ni le gandzelweni ra nkutsulo ra Yesu. (1 Yohane 2:1, 2) Ku va xiphemu xa vamakwerhu va ntiiyiso va le misaveni hinkwayo i xihlovo xin’wana xa ntsako. (Sofaniya 3:9; Hagayi 2:7) Ntshembo wa hina wa Mfumo ni lunghelo lerikulu ra ku twarisa mahungu lamanene swi hi endla hi tsaka. (Matewu 6:9, 10; 24:14) Ni ntshembo wa vutomi lebyi nga heriki wa hi tsakisa. (Yohane 17:3) Leswi hi languteleke swilo sweswo leswi hlamarisaka, hi fanele hi “tsaka hilaha ku heleleke.”—Deteronoma 16:15.

Endla Ndzavisiso

w96 5/15 16 ¶2

Hlaya Rito Ra Xikwembu U Xi Tirkhela Hi Ntiyiso

² Endzhaku ka loko makhumbi ya le Yerusalem ma tlhele ma akiwa hi 455 B.C.E., muprista Ezra ni van’wana va hlayele Vayuda Nawu wa Xikwembu. Leswi swi landzeriwe hi Nkhuvo wa Mintsonga lowu tsakisaka, ku tivula swidyo-ho ni ku hetisisa “ntwanano.” (Nehemiya 8:1-9; 38) Ha hlaya: “A ūa hlaya buku ya milawu ya

Šikwembu hi rito le’ri twalaka, ūa ri kari ūa hlamusela, ūa twisisa le’ši hlayiwaka.” (Nehemiya 8:8) Van’wana va vula leswaku Vayuda a va nga xi twisisi kahle Xiheveru hikwalaho ku endliwe mavekelo lama hambaneke ya Xiarama. Kambe ndzimana leyi a yi kombisi ku vekiwa erivaleni ka ririmbi ntsena. Ezra ni van’wana va hlamusele Nawu leswaku vanhu va twisia misinya ya milawu ya wona ni ku yi tirhisa. Tibuku ta Vu-kreste ni minhlangano na swona swa tirha ku ‘endla nhlamuselo ya’ Rito ra Xikwembu. Vakulu lava vekiweke na vona va “kota ku dyondzisa.” —1 Timotiya 3:1, 2; 2 Timotiya 2:24.

AUGUST 21-27

LESWI HI SWI DYONDZAKA EBIBELENI | NEHEMIYA 10-11

“Va Titsone Swo Karhi Leswaku Va Tirhela Yehovha”

w98 10/15 22 ¶13

Yerusalem Lowu Fambisanaka Ni Vito Ra Wona

¹³ “Ntwanano” lowu tiyisiweke enkarhini wa Nehemiya wu endle leswaku vanhu va khale va Xikwembu va tilunghiselela siku ra ku khangu-riwa ka rirhangu ra Yerusalem. Kambe a ka ha ri ni xilaveko xin’wana xa xihlatla lexi a xi lava ku khathaleriwa. Tanihi leswi se muti wa Yerusalem a wu rhendzeriwe hi rirhangu lerikulu leri nga ni tinyangwa ta 12, a wu lava vaaki lava engetelekeke. Hambileswi Vaisrayele van’wana a va tshama kona, “muti a wu anamile, wu ri wukulu, kambe ūanhu ūa wona a ūa nga talanga.” (Nehemiya 7:4) Leswaku ku ahluriwa xiphiqo lexi, vanhu va “hlawuriw[e] hi vuholotwana lešaku e šikari ka la’va khumme, uñwana a ta aka Yerusalem e mutini lo’wo kwetsima.” N’wangulo lowunene eka lunghiselelo leri wu susumetele tiko ku katekisa “vanhu hikwačo la’va tilangeleke ha ūoše ku aka Ye-

rusalem." (Nehemiya 11:1, 2) Xexo i xikombiso lexinene swonghasi eka vagandzeri va ntiyiso namuntlha lava swiyimo swa vona swi va pfumelelaka ku rhurhela laha ku nga ni xilaveko lexikulu xa mpfuno wa Vakreste lava vupfeke!

w86-E 2/15 26

Ku Humelela Ka Vugandzeri Bya Ntiyiso

Ku siya ndzhaka u rhurhela eYerusalem a swi koxa mali yo karhi ni ku langutana ni swiphiqo swin'wana. Swi nga ha endleka leswaku lava a va tshama emutini wolowo va langutane ni makhombo yo tala. Hikwalaho ka swiyimo sweswo, van'wana va vone swifanerile leswaku lava va tihlawuleleke ku tlhelela eYerusalem va bumabumeriwa ni ku tlhela va va khongeleta leswaku Yehovha a va katekisa.

w16.04 8 ¶15

Ku Tshembeka Ku Endla Leswaku Hi Amukeleka Eka Xikwembu

¹⁵ Loko hi nyikela vutomi bya hina eka Yehovha, hi n'wi tshembise leswaku hi ta endla ku rhandza ka yena hambiloko ko ba lexi dumaka. A hi swi tiva leswaku minkarhi yin'wana a swi nge olovi ku hetisia xitshembiso lexi. Kambe hi endla yini loko hi komberiwa ku endla nchumu lowu hi nga wu tsakeriki? Loko hi hlula ku chava ka hina ni ku yingisa Xikwembu hi ku swi rhandza hi kombisa leswaku ha xi hetisia xitshembiso xa hina. Swi nga ha tika swinene ku titsona swo karhi, kambe minkarhi hinkwayo mikateko ya Yehovha yi tele swinene. (Malakiya 3:10) Kambe ku vuriwa yini hi n'wana wa Yefta? U endle yini loko tata wakwe a n'wi byele hi xitshembiso lexi a xi endleke?

Endla Ndzavisiso

w06 2/1 11 ¶1

Tinhla-nkulu Ta Buku Ya Nehemiya

10:34—Ha yini vanhu a va fanele ku tisa tihu-nyi? Nawu wa Muxa a wu nga lerisanga hi ta ku

tisiwa ka tihunyi. Lunghiselelo leri ri simekiwe hikwalaho ka xilaveko lexi veke kona ntsena. Ku laveke tihunyi to tala leswaku ti tirhiseriwa ku hisa magandzelo ealitarini. Swi tikomba onge a ku kayivela Vanethinimi lava tirhaka etempeleleni tanahi mahlonga lama nga riki Vaisrayele. Hikokwalaho, ku hoxiwe vuholotwana leswaku tihunyi ti tisiwa nkarhi na nkarhi.

AUGUST 28–SEPTEMBER 3

LESWI HI SWI DYONDZAKA EBIBELENI | NEHEMIYA 12-13

“Tshembeka Eka Yehovha Loko U Hlawula Vanghana”

it-1-E 95 ¶15

Vaamoni

Endzhaku ka ku hlongoriwa ka Tobiya etimbaleni ta tempele ku hlayiwe nawu lowu nga eka Deteronoma 23:3-6 wu tlhela wu landzeriwa, nawu lowu a wu alela Vaamoni ni Vamowabu ku nghena etempeleni. (Neh 13:1-3) Se a ku hundze malembe ya 1 000 xipimelo lexi xi vekiwile, hi nkarhi lowu Vaamoni ni Vamowabu va aleke ku amukela Vaisrayele loko va ri ekusuhi ni ku nghena eTikweni Leri Tshembisiweke, ku tshembiwa leswaku xipimelo lexi a xi sivela vanhu lava ku va swirho leswi nga ni timfanelo letiheleleke etikweni ra Israyele. Leswi a swi nga vuli swona leswaku Vaamoni ni Vamowabu a va nga pfumeleriwi ku tihlanganisa ni Vaisrayele leswaku na vona va vuyeriwa eka mikateko leyi vanhu va Xikwembu va yi kumaka naswona leswi hi swi vona hi leswi Seleke a katsiweke eka tindhuna ta nyimpi ta Davhida swin'we ni le ka rungula leri vulavulaka hi Ruti wa Mumowabu. —Rt 1:4, 16-18.

w13 8/15 4 ¶5-6

Mi Kwetsimisiwile

5 Hlaya Nehemiya 13:4-9. Hi rhendzeriwe hi minkucetelo yo biha, hikwalaho a swi olovi ku

tshama hi ri lava kwetsimaka. Anakanya hi Eliyaxibi na Tobiya. Eliyaxibi a a ri muprista lonkulu, naswona Tobiya a a ri Muamone loyi kumbexana a a tirhela hosi ya le Peresiya a ri eYudiya. Tobiya ni vanghana vakwe va ringete ku tshikisa Nehemiya ku pfuxa marhangu ya Yerusalem. (Neh. 2:10) Vaamone a va nga pfumeleri ku nghena etempeleni. (Det. 23:3) Kutani ha yini muprista lonkulu a nyike wanuna wo fana na Tobiya ndhawu eholweni yo dyela eka yona etempeleni?

¶ Tobiya a a ri munghana lonkulu wa Eliyaxibi. Tobiya ni n'wana wa yena Yehohanani a va teke vavasati lava nga Vayuda, naswona Vayuda vo tala a va vulavula kahle hi Tobiya. (Neh. 6:17-19) Un'wana wa vatukulu va Eliyaxibi a a teke n'wana wa Sanibalati, ndhuna-nkulu ya le Samariya loyi a a ri un'wana wa vanghana lavakulu va Tobiya. (Neh. 13:28) Vuxaka lebyi byi swi kombisa kahle leswaku ha yini Muprista Lonkulu Eliyaxibi a pfumele ku kuceteriwa hi munhu loyi a a nga ri mupfumeri tlhelo munkaneti wa ntirho wa vanhu va Xikwembu. Kambe Nehemiya u kombise leswaku wa tshembeka eka Yehovha hi ku lahlela nhundzu hinkwayo ya Tobiya ehandle ka holo yo dyela eka yona.

w96 3/15 16 ¶6

Ku Hlangavetana Ni Ntlhontlho Wa Vutshembeki Lebyi Tiyeke

¶ Loko hi tshembeka hi laha ku tiyeke eka Yehovha Xikwembu, hi ta papalata ku endla vunghana ni vanhu hinkwavo lava nga valala va yena. Hi yona mhaka leyi mudyondzisiwa Yakobo a tsaleke a ku: "Vanhu ndzi n'wina lava nga tshembekiki, xana a mi swi tivi leswaku ku rhandza swa misava swi vula ku lwa na Xikwembu xana? Hikokwala-

ho, loyi a tinyiketaka eku rhandzeni ka swa misava, ú tiendla nala wa Xikwembu." (Yakobo 4:4) Hi lava ku va ni vutshembeki lebyi tiyeke lebyi Hosi Davhida a nyikeleke vumbhoni ha byona loko a te: "Yehova, a ndi ū ūenganga la'va ku ūengaka šana? A ndi karihelanga la'va ku pfukelaka šana? Ndi ū ūengile ha kunene; ka mina i valala." (Pisalema 139:21, 22) A hi lavi ku tihlanganisa ni vadyohi vahi ni vahi lava dyohaka hi vomu, hikuva a hi fani na vona. Xana vutshembeki lebyi tiyeke eka Xikwembu a byi nge hi endli hi papalata ku tihlanganisa ni valala vahi ni vahi vo tano, va Yehovha, hambi i munhu hi xiviri kumbe hi ku tirhisa thelevhixini?

Endla Ndzavisiso

it-2-E 452 ¶9

Vuyimbeleri

Vuyimbeleri bya le tempeleni a byi tekawa byi ri bya xiymo xa le henhla swinene. Leswi hi swi vona eMatsalweni lama vulavulaka hi vayimbeleri ni hi leswi "a va nga endli mitirho yin'wana" ku fana ni Valevhi, leswaku va tinyiketela hi ku helela entirhwenni wa vona. (1Tk 9:33) Ku ya emahlweni ka vona tanahi ntlawi lowu hlawulekeke wa Valevhi swi vonake hi leswi va hlayiweke va ri voxé eka lava va vuyaka hi le Babilona. (Ezr 2:40, 41) Hambi ku ri hosi Atazekiseki wa le Peresiya u pfumelele leswaku vayimbeleri swin'we ni mitlawa leyin'wana yo hlawuleka yi nga hakeli "xibalo kumbe muthelo." (Ezr 7:24) Hi ku famba ka nkarhi hosi yi humese xileriso xa leswaku "swilaveko swa vayimbeleri swa siku ni siku swi fanele swi khathaleriwa." Hambileswi ku vuriwaka leswaku Atazekiseki hi yena a humeseke xileriso lexí, swi nga endleka ku ri Ezra loyi a xi vuleke hi leswi a a nyikiwe vu-

lawuri hi Atazekiseki. (Neh 11:23; Ezr 7:18-26)
Swa twisiseka leswi Bibele yi va vulaka ntla-
wa wo hlawuleka hambileswi hinkwavo a va ri
Valevhi, yi vulavula hi vona tanahi mitlawa yi-
mbirhi ku nga- “vayimbeleri ni Valevhi”.—Neh
7:1; 13:10.